

IVANA GIBOVÁ

Babička®

IVANA GIBOVÁ

Babička©

Ivana Gibová – BABIČKA®

Edition © Občianske združenie Vlna/Drewo a srd Bratislava 2023 | Vydanie prvé |
Vychádza ako druhý zväzok edície Ivana G | Všetky práva vyhradené |
Jazyková redakcia – Sylvia Sachs | Redaktor knižnej edície – Peter Šulej |
Cover/Design – Samuel Čarnoký | Sadzba písmom – LTTR/FACE | Interné
katalógové číslo – DAS215IVNG02/2023 | ISBN 978-80-89550-93-7

u. fond
na podporu
umenia

Vznik textu formou štipendia z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Rukopis tohto diela vznikol s finančnou podporou Literárneho fondu.

venujem jazvecom

1.

Je rok 1989, oco vedie Magdu a Tomáša do škôlky, prší, Tomáš ide slušne, Magda nonstop reve, oco kráča viac-menej rovno v rámci možností po včerajšku, „no čo toľko plačeš, Magduška?“ akože sa zaujíma, ale Magda mu nevie vysvetliť, nevie rozprávať, lebo to by najprv musela prehltnúť sople, cestou stretnú starého Radačovského, vysmiaty hneď zrána, už bol na poldeci v Mláčke, „ta co, ocec ce vžal f papučoch do škôlky, kec pada?“ prihovori sa zvesela, díva sa na Magdine papuče číslo dvadsaťsedem, detské papučky s kačičkami, smeje sa, ocovi až vtedy dôjde, ale to už sú skoro pred škôlkou, odovzdáva súdružke decko v zmoknutých papučkách, hop hop hop.

Vyzerá ako z plastu. Nechceš, aby toto bolo prvé, čo ti napadne, lenže presne toto ti napadne, lebo naozaj tak vyzerá a tvoja hlava sa už drží tejto línie a automaticky vygeneruje obraz plastovej figuríny zo sexshopu s tými ružovými líčkami a našpúlenými ústami, hej, tvoj mozog má ten dar si zo všetkých alternatívnych predstáv vo vesmíre spoľahlivo vždy vybrať tú najodpornejšiu, najnevkusnejšiu a najmenej vhodnú, a tebe sa chce vracieť, ani nie tak zo situácie, ako zo seba samej, ako z fungovania tvojej chorej mysle, ani len v tejto chvíli nedokážeš pociťovať adekvátne emócie, také, čo by sa týkali osoby, o ktorú tu ide, tvoja hlava sa ani v takom momente nedokáže sústrediť na nič iné než sama na seba, lebo o teba vždy všade ide! Hanbíš sa pred sebou a hanbíš sa pred všetkými prítomnými, ktorí to síce nevidia, ale teba pojme obsedantné presvedčenie, že to vidia, že to musia vidieť, že máš nad ksichtom veľkú komixovú bublinu s plastovou kundou

uprostred; Tomáš ti podáva balíček hygienických vreckoviek z Kauflandu, čo vieš podľa žltého obalu a na ňom červenou farbou vytlačenej značky K-klasik, a to ani nereveš, dáva ti ich len zato, že je starostlivý brat, že predpokladá, že budeš revať, hej, to sa tak predpokladá, že rodinní príslušníci na pohreboch revú, ešte aj na ten pohreb, na túto výstavku figuríny prídeš bez vreckoviek, to si presne ty, tak ty funguješ, ty si sa za celý život nebola schopná ani obliecť úmerne počasiu, furt si si kukala nejaké predpovede a furt ti aj tak potom bolo buď teplo, alebo zima, alebo teplo aj zima naraz, a ešte aj na pohreb prídeš bez vreckoviek, a ešte je aj zima a ty sa potíš, prečo sa potíš, pre rakvu s figurínou, sviečky a Mariu Callas? A prečo si si akurát teraz spomenula na tie blbé papuče? Jak môžeš teraz myslieť na papuče? Nevieš, nechceš vedieť, iba dúfaš, že to nemáš v bubline nad hlavou a nevidia to zase všetci, ale aj táto paranoja ťa onedlho prejde, všetko je len dočasné, nie je to žiadna alchýmia, vždy sa všetko deje iba dočasne, to si sa naučila už v materskej škole, keď si si prvý raz doniesla v piatok bábiku od Vereny z NDR; to bol taký piatok v roku 1989, keď si ešte nemala šajny, čo je NDR, a tvoja jediná starosť bola, že v každom týždni nastane nejaký piatok a ty zas budeš za lúzu, lebo v piatky sa do škôlky mohli nosiť vlastné hračky z domu, no ty si tento benefit dovtedy nikdy nevyužila, niežeby si nechcela, ale vo vašej Domácnosti sa nenachádzali žiadne dostatočne reprezentatívne hračky, všetky boli buď podedené po starších sesterniciach, alebo aj nové, ale to väčšinou boli spoločenské hry pre celú rodinu, aby sa jednou hračkou vybavili obe deti, lebo však

prostriedkov na detské vydumky v Rodine nebolo. Niežeby si nemala vlastné hračky, mala si, keď ste boli v kúpeľoch v Maďarsku, páčila sa ti ružová gumená lopta, tak ti rodičia kúpili ružovú gumenú loptu, Tomáš chcel vodnú pištoľ a tiež mu kúpili a potom ťa ňou po zvyšok dovolenky sral, lebo sa mu zdalo, že sestra je najvhodnejším objektom, na ktorý treba mieriť. V každom prípade ružová lopta nebola práve ten typ hračky, ktorú by si päťročná dievča v piatok hrdo donieslo do malomestskej škôlky s tým, že aha, jaká pecka. Tak svet nefunguje. Našťastie sa koncom leta v Domácnosti objavila Anetkina kamoška Verena z NDR a doniesla bábiku, čo výrazne zmenilo tvoju pozíciu v detskom kolektíve, samozrejme, iba dočasne, lebo všetko je iba dočasne. Oco odíde, súdružka Elvíra chytá Magdu za ruku, „aké krásne rúčky, aké jamky, dali by sa v nich guľôčky hrať,“ toto povie a potom Magde pozrie do očí spôsobom, ktorý decko zmätie na najbližších tridsať rokov; máločo si Magda v súvislosti so súdružkou Elvírou pamätá, ale toto hej, a ešte, že bola výrazne opálená a mala veľmi svetlé oči a veľmi krátke vlasy, a až keď už Magda bude mať tridsaťdeviatky papuče, uvedomí si, že v pohľade súdružky možno boli aj kadejaké iné nemiestne kontexty, ale teraz ešte nemá kapacitu ani dôvod si to uvedomovať, teraz má mokré nohy a sople v nose a smútok v srdiečku, lebo napriek tomu, že má len dvadsaťsedmičku nohu, už má nejakú tú životnú empiriu a dokáže si predstaviť, čo to znamená, keď oco stretol Radačovského pred škôlkou, dokáže si predstaviť kadečo, preto sa najradšej nehrá s hračkami, ale so zelenou látkovou vreckovkou, omotáva si ju okolo prstov

a myslí si, že prsty sú modelky a ona ich oblieka, ešte nevie, že aj jej srdiečko, aj jej predstavivosť sú nežiaduce artikule v jej budúcej realite, zatiaľ si žije svoje malomestské socialistické detstvo, ktoré však, to tiež ešte nevie, onedlho skončí oznámením súdružky Elvíry, že už sa nevolá súdružka, ale pani, čo Magdu znova na nejaký čas zmätie, našťastie už aspoň nie na ďalších tridsať rokov, možno len na tri, sedem alebo desať, ktovie, nikto teraz nevie, možno len dovtedy, kým nezačne chodiť na strednú školu, alebo na druhý stupeň základnej, no to teraz nie je podstatné, teraz sa Magda hrá s plátennou vreckovkou, do ktorej si predtým vysmrkala sopeľ, lebo ešte u nich nebola Verena z NDR a Magda ešte nemá bábiku, má iba doma ružovú loptu a v triede na parapete zmoknuté papuče, čo jej vlastne aj vyhovuje, lebo aspoň môže sedieť bosá v kúte a nemusí sa hrať s Kačmarikovou, Župovou a Ondrejkovou, lebo Magda nie je príliš spoločenské dieťa a možnosť bavkať sa s osoplenou vreckovkou víta viac, než združovať sa a zapadať do kolektívu, ale súdružka prichádza s aktivitou, „deti, nakreslite, ako ste sa hrali cez víkend,“ rozdáva farbičky a výkresy, Magda má rada farbičky a výkresy, nie je ako iné deti, čo z formátu áštyri využijú desať percent, rozšafne kreslí veľkú postavu, to je akože Tomáš, a potom ďalšiu, o niečo menšiu, to je akože ona, postavy sa hrajú s ružovou loptou, Elvíra Magdu pochváli, „to je krásna kresbička,“ Magda vie, že v tomto je dobrá, dokáže sa výtvarne vyjadriť, vyniká nad ostatnými deťmi, a ostatné deti ju aj tak považujú za chuderu, čo nemá pekné hračky a celkovo je taká nejaká divná; preto si kreslenie vždy užíva, lebo za

výkresy ju súdružky chvália, potom ich pripnú na nástenku, to sú tie chvíle, keď je na seba asi aj pyšná, asi aj teraz je, asi v nej rastie aj niečo ako sebavedomie, ešte nevie, že o niekoľko dní na koberec vyleje tuš a bude sa znova cítiť ako chudera, napokon, bude sa tak cítiť už aj dnes popoludní doma, ale to aspoň vie, na to je pripravená, že zas bude oco prislopnutý, keďže ráno stretol Radačovského, a Babička naňho zas bude kričať a mamka zas bude ticho, ale na to teraz Magda nechce myslieť, teraz sa chce tešiť z toho, že výkres ide na nástenku, chce sa tešiť, že cez víkend Rodina vypadne z Malomesta a pôjde trabantom do Dediny k dedinskej babke ancikristovej a Magda sa bude s Tomášom hrať na dvore a babka ancikristová upečie buchtu a spraví Pigi čaj a vonku nebude pršať a oco sa neopije a mamka nebude smutná a Babička malomestská nepôjde do Dediny a zostane v Domácnosti a nebude na oca kričať a s ocovou sestrou Martinkou Magda bude blbnúť na záhrade a budú sa naháňať a hrať skryvky; toto si Magda predstavuje a na toto sa teší, nevníma Kačmarikovou, Župovú ani Ondrejkovú, ako sa z nej smejú, že sedí s neprítomným výrazom pri stole, hoci všetky ostatné deti majú prítomné výrazy a už stoja v rade na obed, súdružka Elvíra musí prísť Magdu osobne prebudiť, upozorniť, že „Magduška, obed“, Magda vstane a ide sa zaradiť za ostatné ovce, cestou sa pozrie na papuče na parapete, mokré papuče s kačičkami číslo dvadsaťsedem, ktovie, či vyschnú, kým po ňu mamka poobede príde; vystojí rad a berie si obed, vyzereá to ako mäso z vrany a popučené zemiaky, vracia sa k stolu a pokúša sa to zjesť, mäso je tvrdé, nechá ho tak, zje iba zemiaky,

myslí na Tomáša, majú aj oni v druhej triede tvrdé mäso z vrany? Po obede deti čaká spánok, súdružka im číta z knihy, Kačmariková so Župovou vyrušujú, Magda si prikryje hlavu paplónom a pod ním sa hrá s vreckovkou, predstavuje si, že oblieka modelku, keď bude veľká, tiež bude modelka, alebo herečka ako Studenková, v nijakom paralelnom vesmíre by jej teraz nenapadlo, že o mnoho rokov neskôr, keď bude mať tridsaťdeviatky papuče, herečkou vôbec nebude, bude iba spávať so Studenkovej obstarožnými kolegami; kdežby teraz Magda mohla na niečo také myslieť, keď sa jej papuče číslo dvadsaťsedem sušia na parapete, okrem toho čas spánku už prešiel a súdružka kričí „vstávame“, takže Magda sa poslušne dvíha z postele medzi prvými, dáva si pozor, aby bola prítomná v realite, aby sa jej zas ovce nesmiali, medzi prvými je aj v rade na olovrant, hoci olovrant ju vôbec nezaujíma, a medzi prvými popoludní prichádza aj Magdina mamka, už s vyzdvihnutým Tomášom z druhej triedy; kým sa v šatni Magda obúva, pýta sa Tomáša, či aj oni mali tvrdé mäso z vrany, Tomáš vraví, že hej, mamka sa smeje, „aké mäso z vrany, čo to vymýšľate?“, deti sa tiež smejú, ešte chvíľu sa aj budú smiať, kým neprídu domov a nevidia ocka, ťažko povedať, či to Tomáš vie, ale Magda vie, Magda je o rok a pol staršia, Magda už nie je malá, Magda s istotou vie, že doma sa nebudú smiať, preto mamke vraví, aby ešte šli do Družby na laskonku, ale Tomáš to zruší, „neee, Maďa, ja chcem ísť domov“, hej, lebo si ešte sprostý a malý a nič nevieš, pomyslí si Magda, „Tomáška bolí bruško, Maďi, pôjdeme na budúci týždeň na koláčik, dobre?“, vraví mamka, „nemal ješť to mäso z vrany“,